

Csak olvasótermi használatra!

D
881

2014

12
14

78

Felvételek: Zsabokorszky mérnök, Pécs

Foto: Ing. Zsabokorszky, Pécs

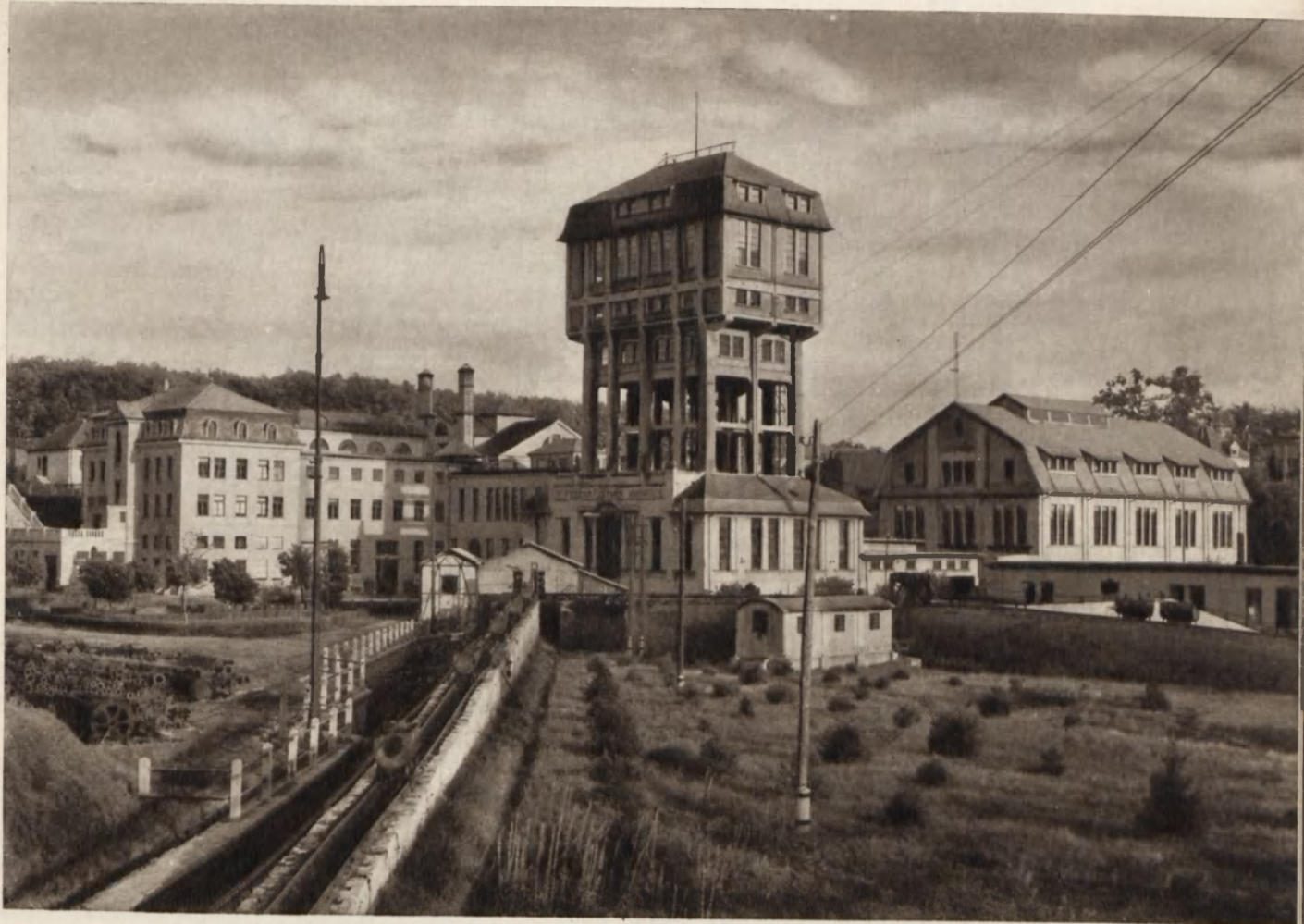
Az Első Dunagőzhajózási Társaság Pécs szab. kir. város közelében, a Mecsek hegység déli lejtőjén már 75 év óta folytat szénbányászatot. A bányüzem azokat a szételepeket aknázza ki, amelyeket a kelet-nyugati irányban elhúzódo alsó liasz-medence tartalmaz.

Die Erste Donau-Dampschiffahrts-Gesellschaft betreibt seit 75 Jahren Kohlenbergbau in der Nähe der Stadt Pécs, an dem südlichen Abhang des Mecsek-Gebirges. Es werden jene Kohlenflöze abgebaut, welche sich in dem, in ost-westlicher Richtung hinziehenden unteren Lias-Becken befinden.

A bányászat a pécsbányatelepi, a szabolcsbányatelepi és a vasasi kerületekben folyik. Az üzem, mely minden tekintetben korszerűen van berendezve, három főszállítóaknával rendelkezik, mégpedig: a Gr. Széchenyi

Der Bergbau wird in drei Revieren usw. Pécsbányatelep, Szabolcsbányatelep und Vasas betrieben. Der Betrieb, welcher in jeder Hinsicht zeitgemäß eingerichtet ist, hat drei Hauptförerschächte u. zw. den Gr. Széchenyi

a Szent István
den Szent István

és a Thommen aknákkal.
und Thommen Schacht.

Az említett aknákon kiszállított nyersszénét Pécsújhegyen, az ott berendezett szénelő-készítőműben és brikettgyárban előkészítik és osztályozzák. Ugyanitt épült a villamos-mű is.

Die Aufbereitung der durch die erwähnten Schächte geförderten Rohkohle erfolgt in der in Pécsújhegy errichteten Kohlaufbereitungs-Anlage und Brikettfabrik. Hier wurde auch das Kraftwerk erbaut.

Az aknák átlagos mélysége 400 m és összes termelőképességük évenként 12.5 millió q aknaszén. A lefejtésre kerülő széntelepek száma 39, melyeknek vastagsága 0.6—12.0 m között váltakozik. A vastag telepek általában apróbb, míg a kevésbé vastagok inkább darabos szenet szolgáltatnak. A puha szenet kézi csákányokkal,

Die durchschn. Teufe der Schächte beträgt 400 m, die Gesamtförderfähigkeit der Grube 12.5 Mill. q Förderkohle/Jahr. Abgebaut werden 39 Kohlenflöze, deren Mächtigkeit sich zwischen 0.6—12.0 m ändert. Die mächtigeren Flöze liefern zumeist feinkörnigere, die weniger mächtigeren, stückige Kohle. Der Abbau der weichen Kohle erfolgt mittels Spitzhauen, jener

a kemény szenet ellenben sűrített levegővel hajtott réselőkala-
pácsokkal fejtik le.

der härteren Kohle hingegen durch mit Pressluft angetriebenen
Abbauhämmern.

Vastag telepek lefejtése mindkét módon történhetik. Ilyen telepek tekintélyes biztosító munkálatokat kívánnak.

Die mächtigeren Flöze können auf beide Weise abgebaut werden. Solche Flöze erfordern beträchtliche Erhaltungsarbeiten.

Csekély vastagságú telepek is lefejtetnek, ha azok kitűnő minőségű szenet adnak. A fejtés sokszor csak nehézségek árán lehetséges.

Es werden auch Flöze von minderer Mächtigkeit abgebaut, wenn diese eine Kohle von vorzüglicher Qualität liefern. Der Abbau dieser Flöze ist öfters mit beträchtlichen Schwierigkeiten verbunden.

A bányában sűjtólégveszély miatt villamos erő-
átvitel nem alkalmazható, miért is az ott használt
gépeket (fűrógépeket) vagy kézzel

In der Grube kann elektrische Kraftübertragung
wegen Schlagwettergefahr nicht angewendet
werden, weshalb die dort verwendeten Maschi-
nen (Bohrmaschinen) entweder mit der Hand

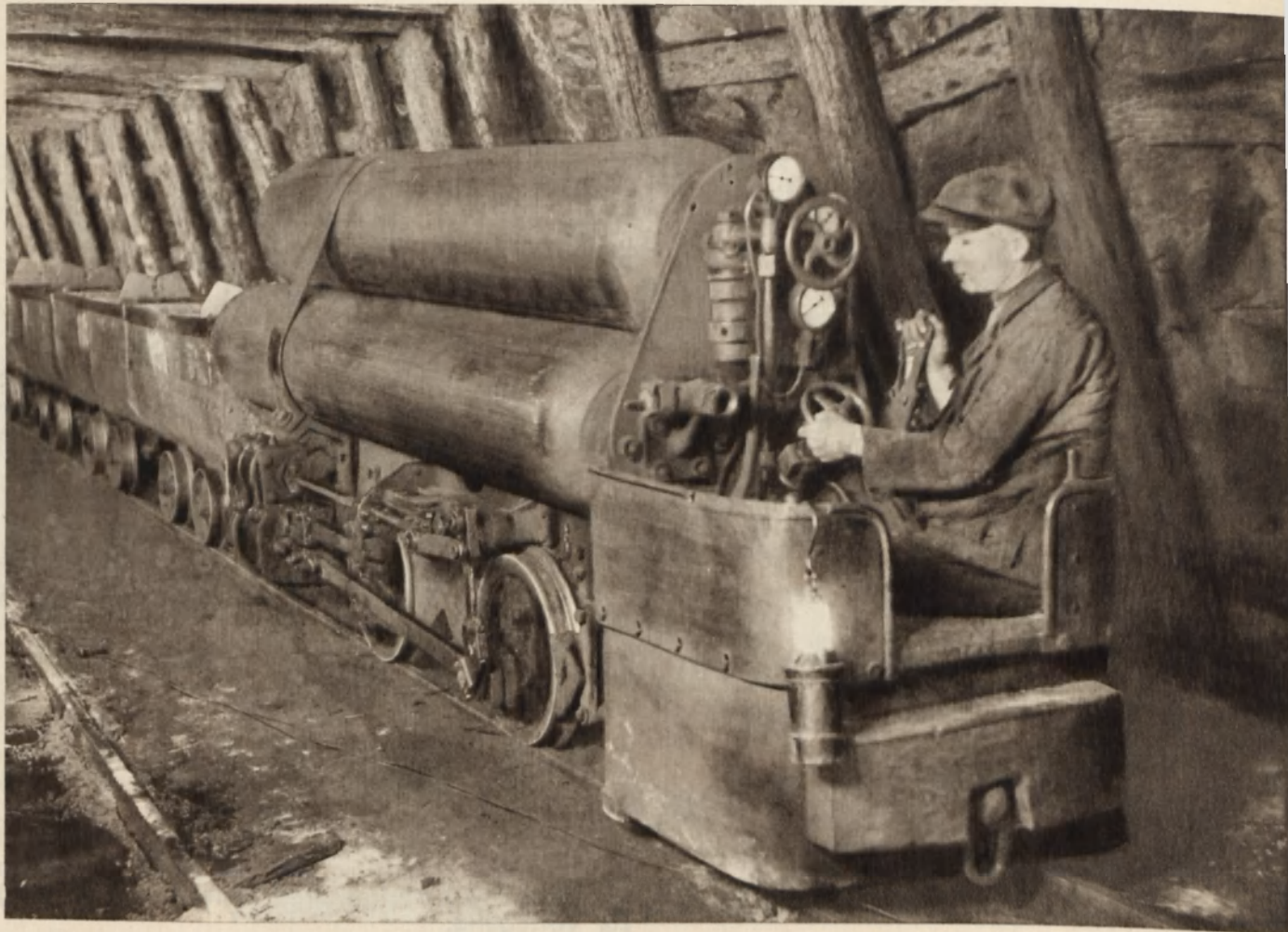
vagy sűritett levegővel hajtják meg.

oder aber mit Druckluft angetrieben werden.

A széntermelő munkahelyeket az aknákkal a földalatt kiterjedt vasuti hálózat köti össze.

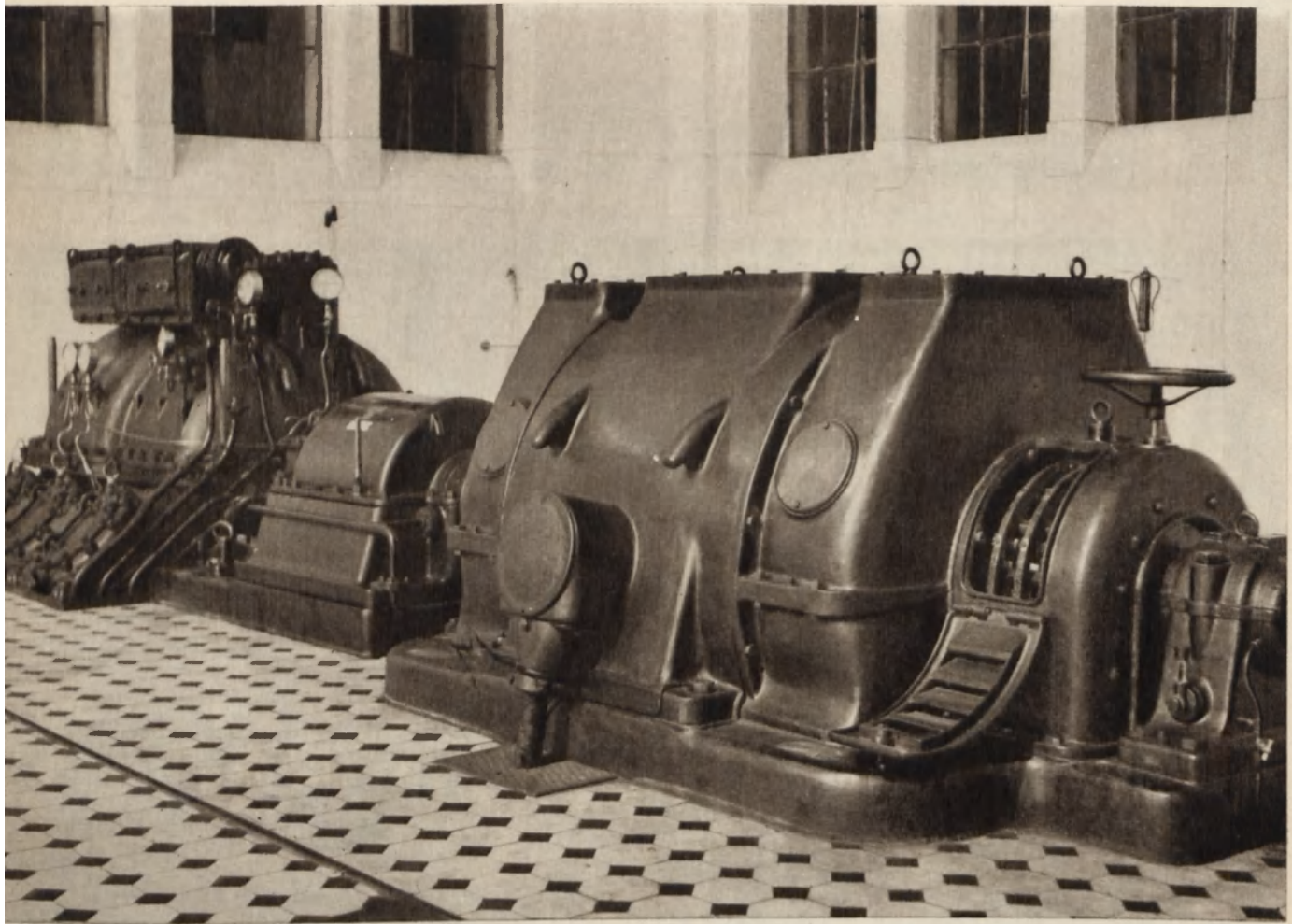
Die Abbaustellen sind untertags mit einem ausgedehnten Eisenbahnnetz verbunden.

A földalatti vontatás túlnyomó részben sűrített levegővel meghajtott mozdonyokkal történik.

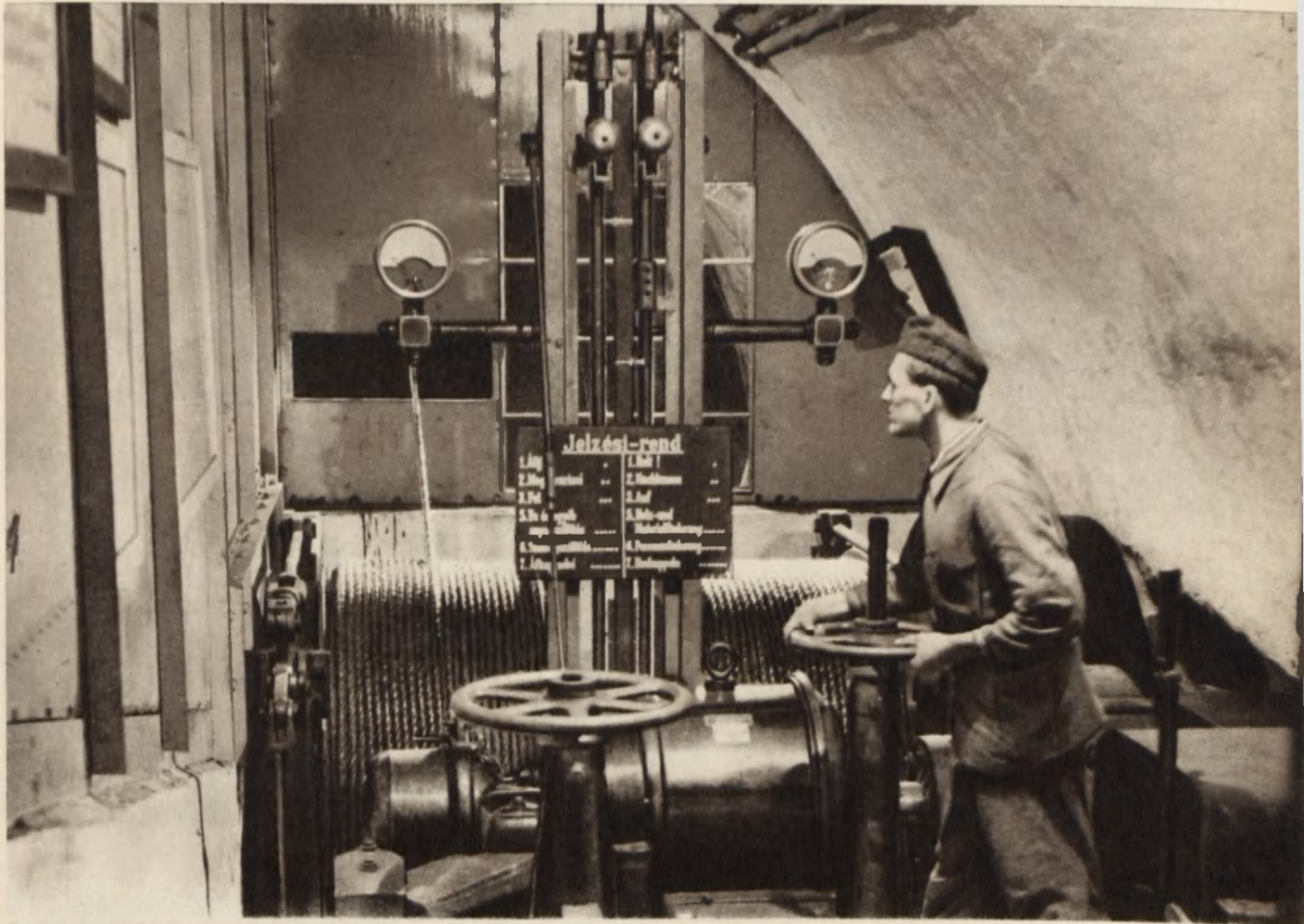
Die Förderung untertags geschieht zumeist mit Druckluftlokomotiven.

MEGYEI KVT/ 100038
PÉCS

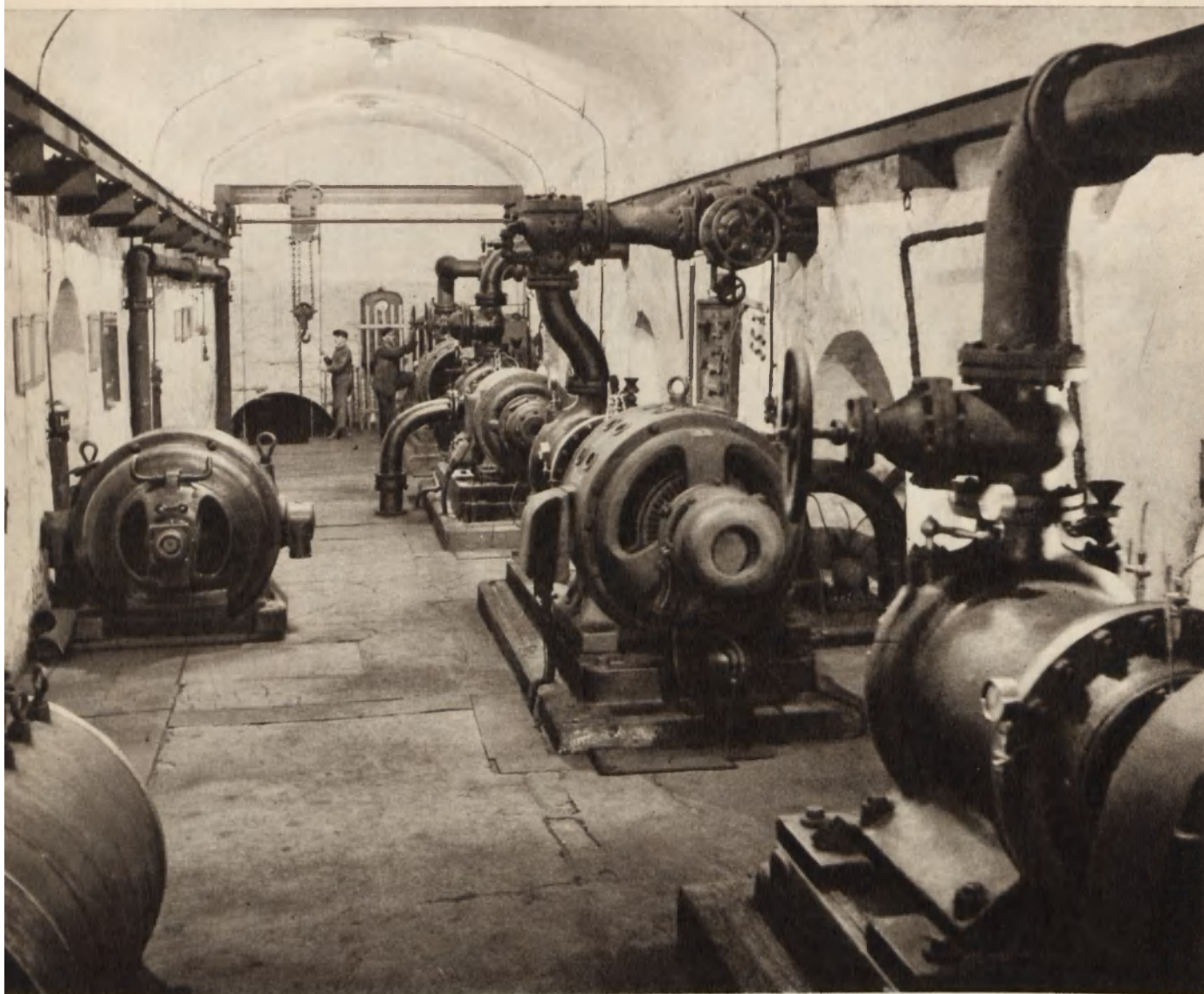
A bányák sűrített levegővel való ellátására nagyteljesítményű légsűrítő gépberendezések (turbo-kompresszorok) állanak rendelkezésre.

Zur Versorgung der Gruben mit Druckluft, stehen Hochleistungs-Kompressoren (Turbokompressoren) zur Verfügung.

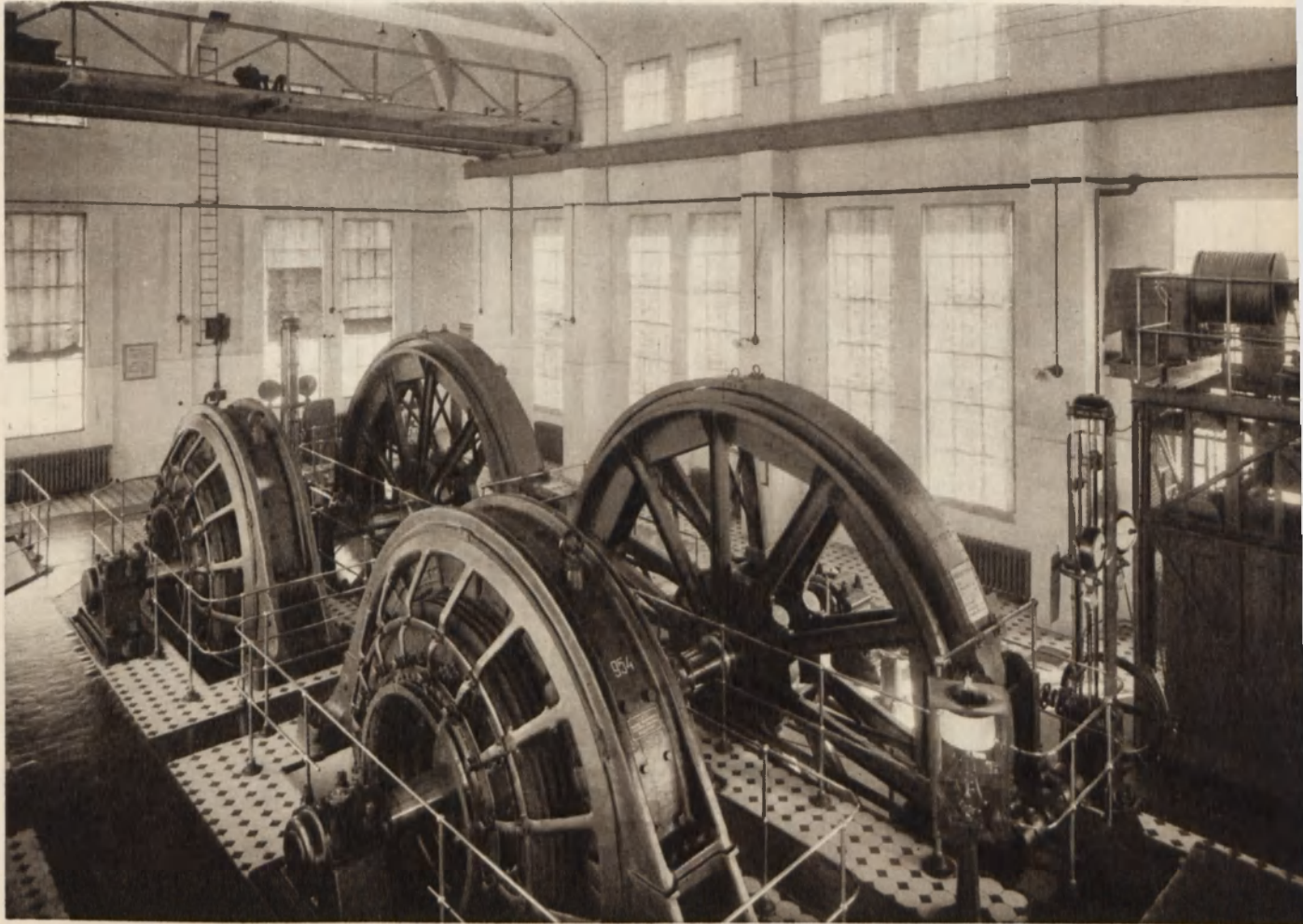
A bányában csak azokon a helyeken van villamos erőátvitel, ahol sujtólégveszély nincsen. Villamos meghajtást különösen szállítógépekhez (vitlákhöz) és

In den Gruben wird untertags nur an jenen Stellen elektr. Kraftübertragung verwendet, wo keine Schlagwettergefahr besteht. Elektrischer Antrieb wird meistens bei den Fördermaschinen und bei

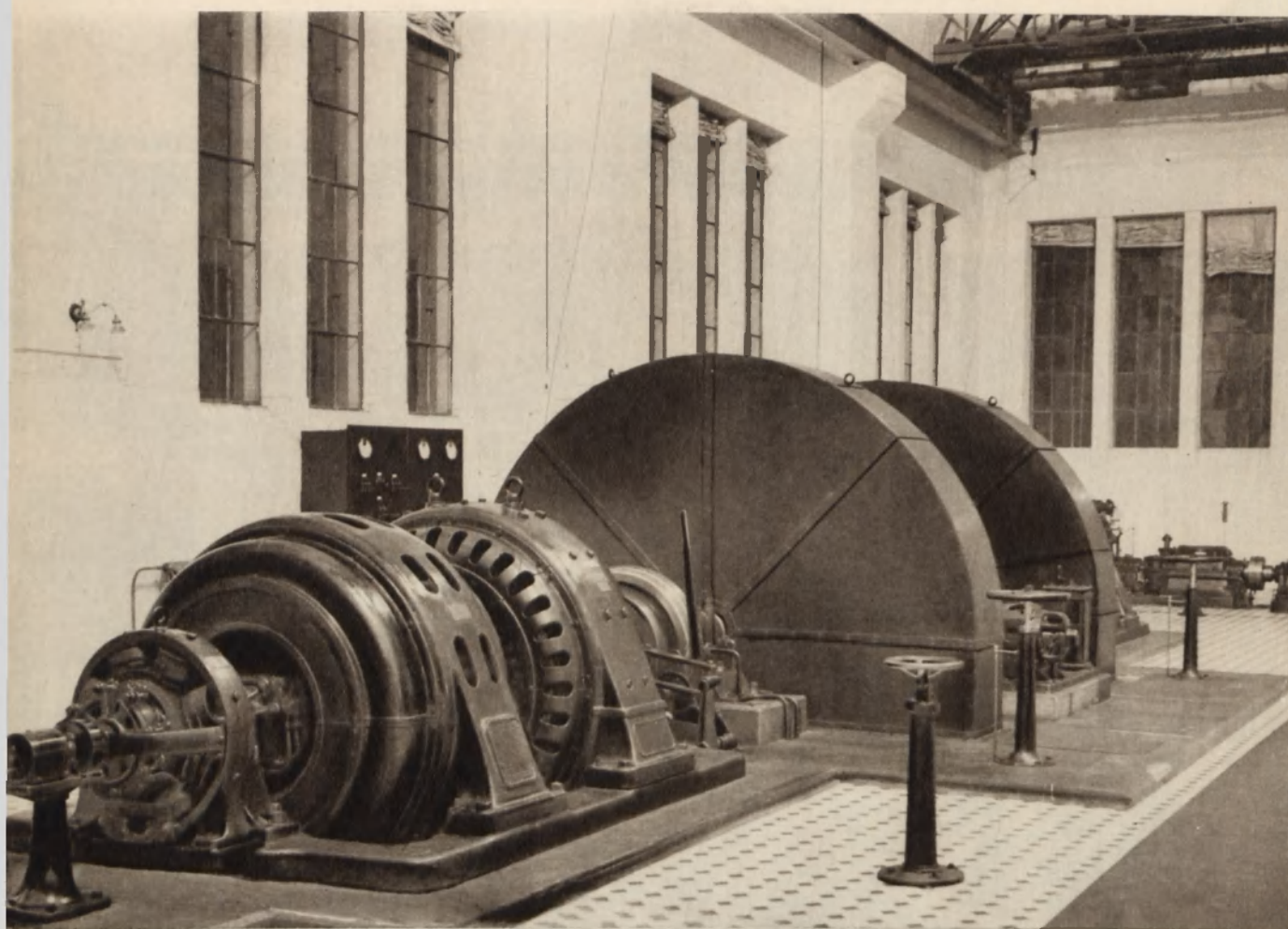
a bányavíznek a külszínre való emelésére szolgáló nagyteljesítményű szivattyúk meghajtásához használnak. A szivattyúk megfelelő szilárdan épített földalatti — 300 m mélységben levő — szivattyúkamrákban nyernek elhelyezést.

den — das Grubenwasser zu Tage fördernden — Hochleistungspumpen angewendet. Die Pumpen sind untertags in 300 m tief erbauten Pumpenkammern untergebracht.

Az aknaszállítás villamos szállítógépekkel történik, amelyek a Gr. Széchenyi és Szent István aknákon Koepe-rendszer szerint működnek és aknatornyokban vannak elhelyezve.

Die Schachtförderung geschieht mittels elektr. Fördermaschinen, welche am Széchenyi- und Szent István Schacht nach dem Koepe-System arbeiten und im Schachtturm untergebracht sind.

A villamos szállítógépek hajtásához az egyen-
áramot Illgner-rendszerű lendítőkerekkel ellátott
áramátalakítók szolgáltatják.

Zum Antrieb der elektrischen Fördermotoren liefern
den Gleichstrom mit Schwungrad Syst. Illgner
versehene Umformer.

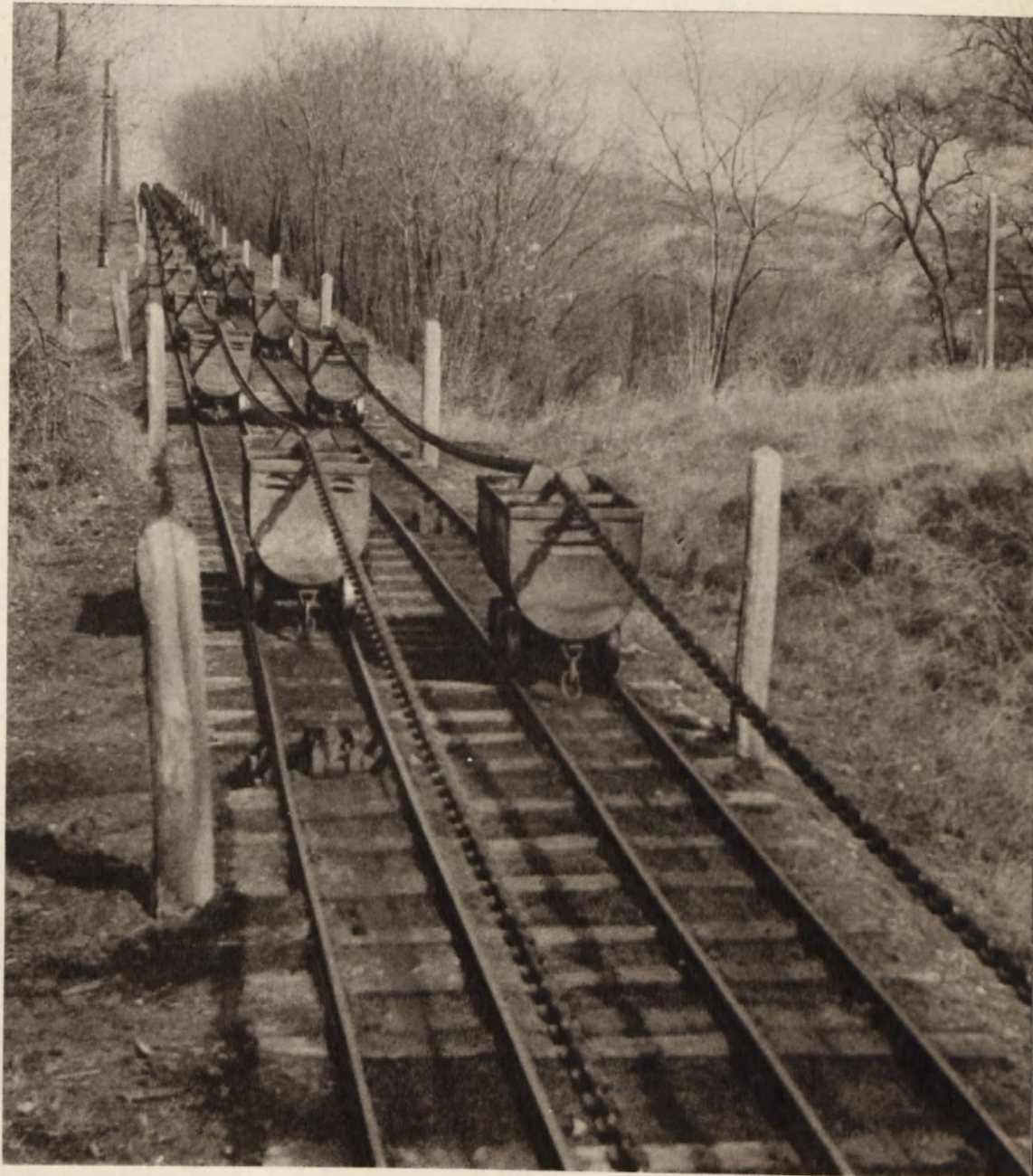
A szénrel rakott csilléket a szállítógépekhez töljék, melyek azokat a külszínre szállítják.

Die mit Kohle gefüllten Riesen werden zu den Fördermaschinen geschoben, welche diese zu Tage fördern.

A szállítógépekhez a külszínen is vágányok csatlakoznak, melyeken a csilléket továbbszállítják.

Zu den Fördermaschinen schliessen sich obertags Geleise an, auf welchen die Riesen weiterbefördert werden.

Ez a szállítás leginkább láncpályákon történik, melyek a csilléket

Diese Beförderung geschieht zumeist mittels Kettenbahnen, welche die Riesen zu den

az 1200, ill. 2500 tonna szénmennyiséget befogadó
tartányokhoz szállítják.

Kohlenspeichern mit einem Fassungsvermögen
von 1200 bzw. 2500 t. befördern.

Balesetek esetén tökéletesen felszerelt és képzett mentőlegénység áll rendelkezésre.

Bei Unfällen steht zeitgemäss ausgerüstete Rettungsmannschaft zur Verfügung.

A bányá jóléti intézményekkel is gazdagon el van látva.
Tökéletesen felszerelt kórház,

Das Bergwerk ist auch mit Wohlfahrtseinrichtungen vorzüglich ausgestattet.
Zeitgemäss ausgerüstetes Krankenhaus,

kényelmes legényotthon,
bequemes Ledigenheim,

jó iskolák és egészséges lakótelepek szolgálják az alkalmazottakat és munkásokat.

gute Schulen und gesunde Wohnungen in den Kolonien stehen den Arbeitern und Angestellten zur Verfügung.

Sportok űzésére megfelelő sportpályák állanak rendelkezésre.

Zum Betreiben des Sportes stehen entsprechende Sportplätze zur Verfügung.

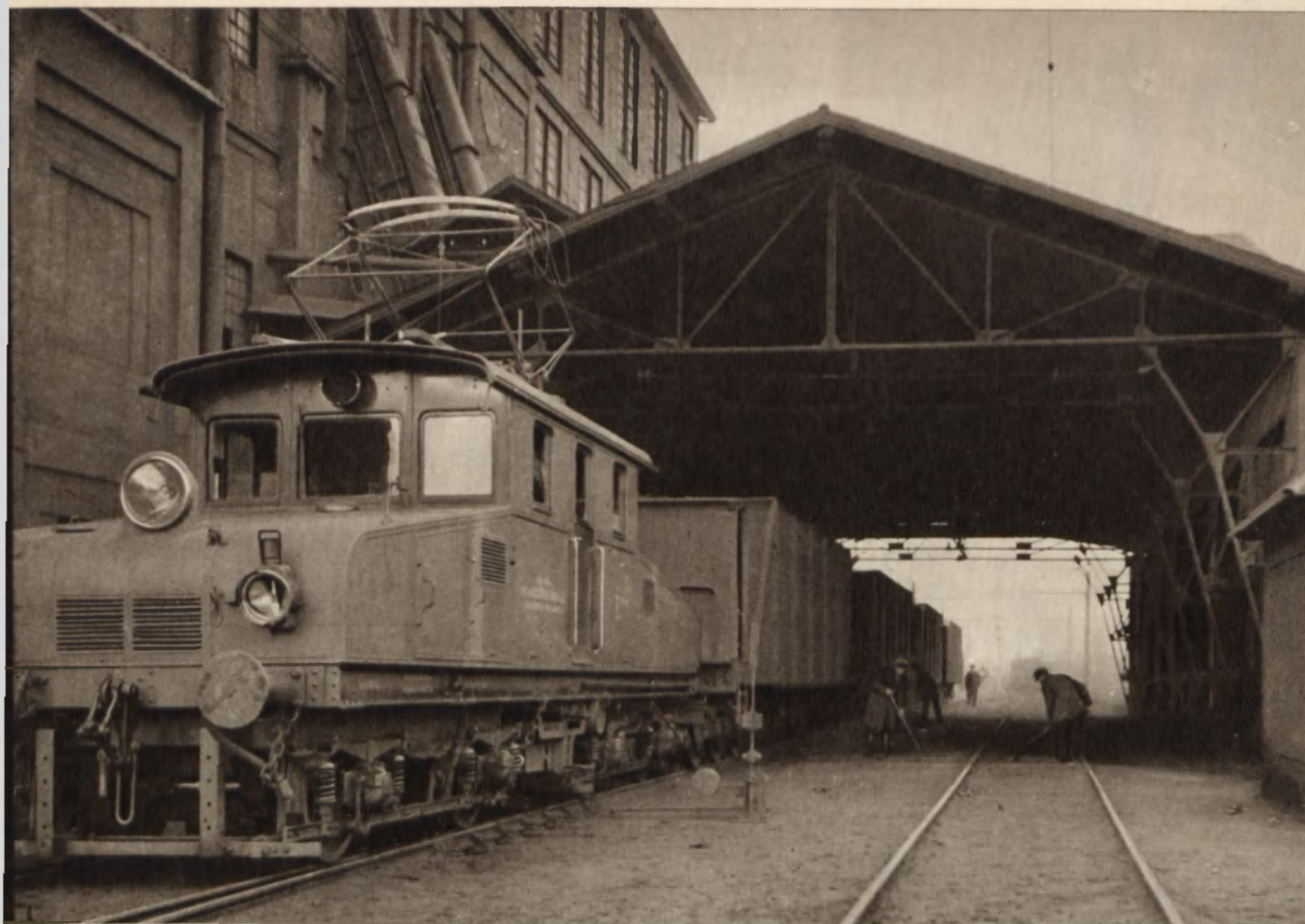
Az aknákon kiszállított és tartányokba döntött szenet 40 t. befogadóképességű önküiritő kocsi-
csikba bocsátják. A 4 ilyen kocsi-
ból összeállított és villamos mozdony által vontatott vonatok

Die in den Kohlenpeicher gestürzte Förderkohle
wird in Selbstentladewagen von 40 t Fassungs-
raum gefüllt. Die aus 4 solchen Wagen bestehen-
den Züge werden mittels elektr. Lokomotiven

az aknaszenet megfelelő előkészítésre a pécsújhegyi központi szénelőkészítő
műhöz és brikettgyárhoz szállítják.

zu der Zentralaufbereitungs-Anlage und Brikettfabrik in Pécsújhegy befördert.

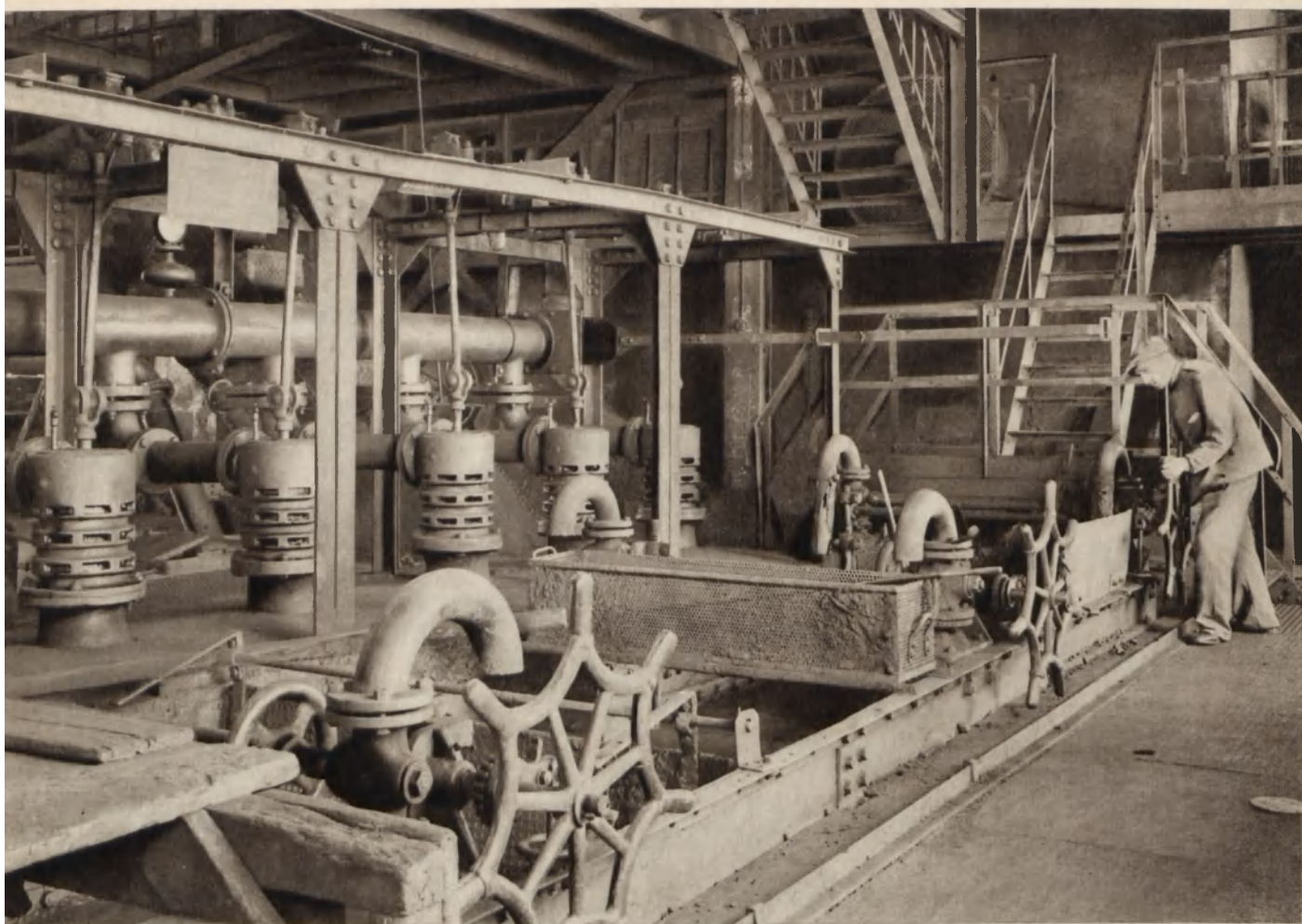
A vonatok a szénelőkészítőmű mellett elhelyezett 600 t. befogadóképességű tartány felett állanak meg.

Die Züge halten über einem Kohlenbehälter von 600 t Fassungsvermögen neben der Aufbereitung.

A kocsikból a szén egy rostélyon keresztül közvetlenül a tartányba ömleszthető.

Aus den Selbstentladewagen wird die Kohle durch einen entsprechenden Rost unmittelbar in den Kohlenbehälter gestürzt.

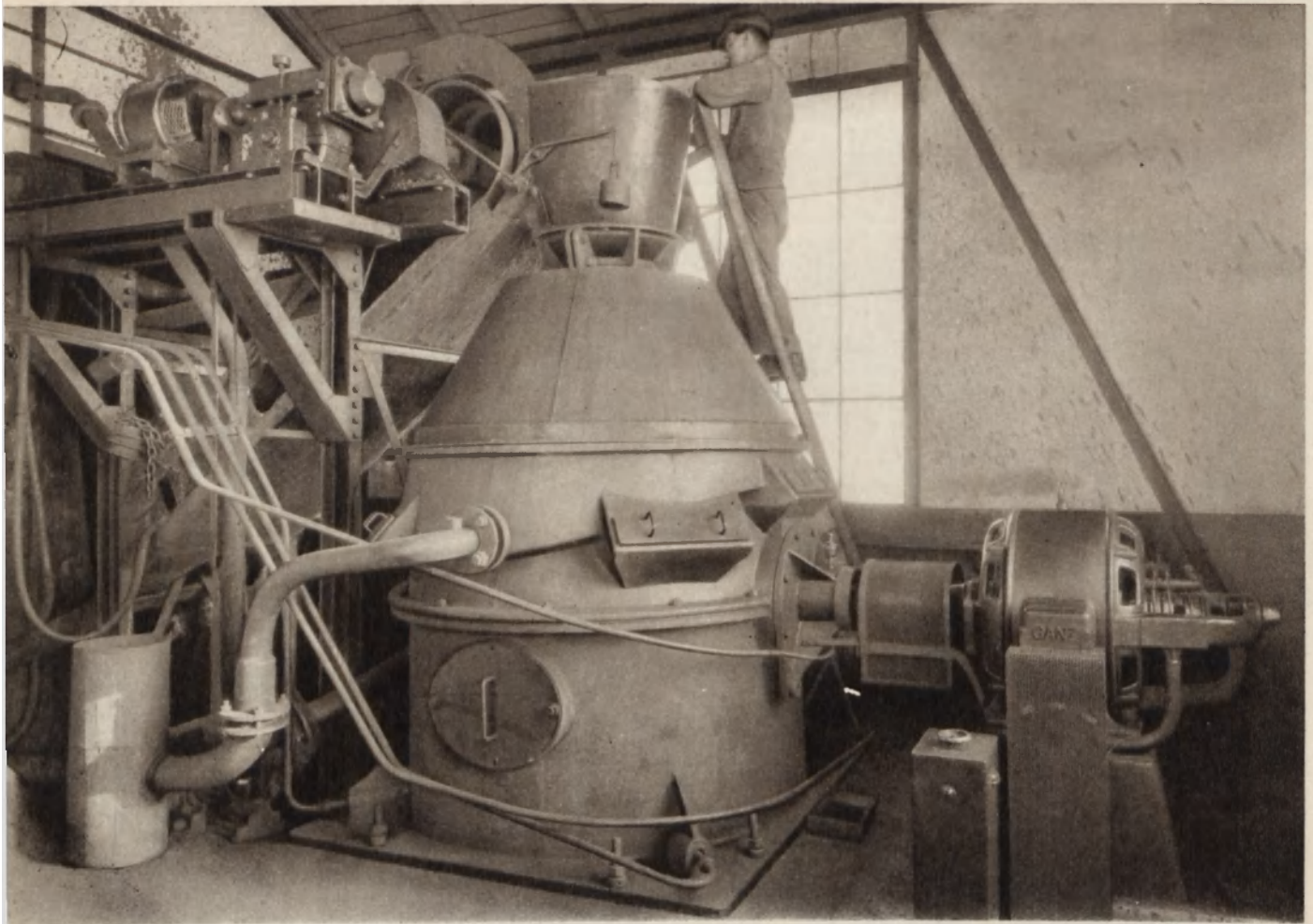
Innen az aknaszenet két serlegmű a technika leg-
újabb vívmányaival felszerelt szélélőkészítő-
műbe szállítja, ahol külön kerül mosásra a darabos
szén 10—80 mm szemnagyságig, mégpedig Baum-
féle üllepítőgépeken,

Aus diesen heben zwei Becherwerke die Kohle
auf den höchsten Punkt des Aufbereitungsge-
bäudes. Hier wird die Kohle von 10—80 mm auf
Baum'schen Setzmaschinen gewaschen,

míg a 0—10 mm szemnagyságú aprószén mosása Rheo-csatornák segítségével történik.

wogegen die Kleinkohle von 0—10 mm mit den Rheo-Rinnen gewaschen wird.

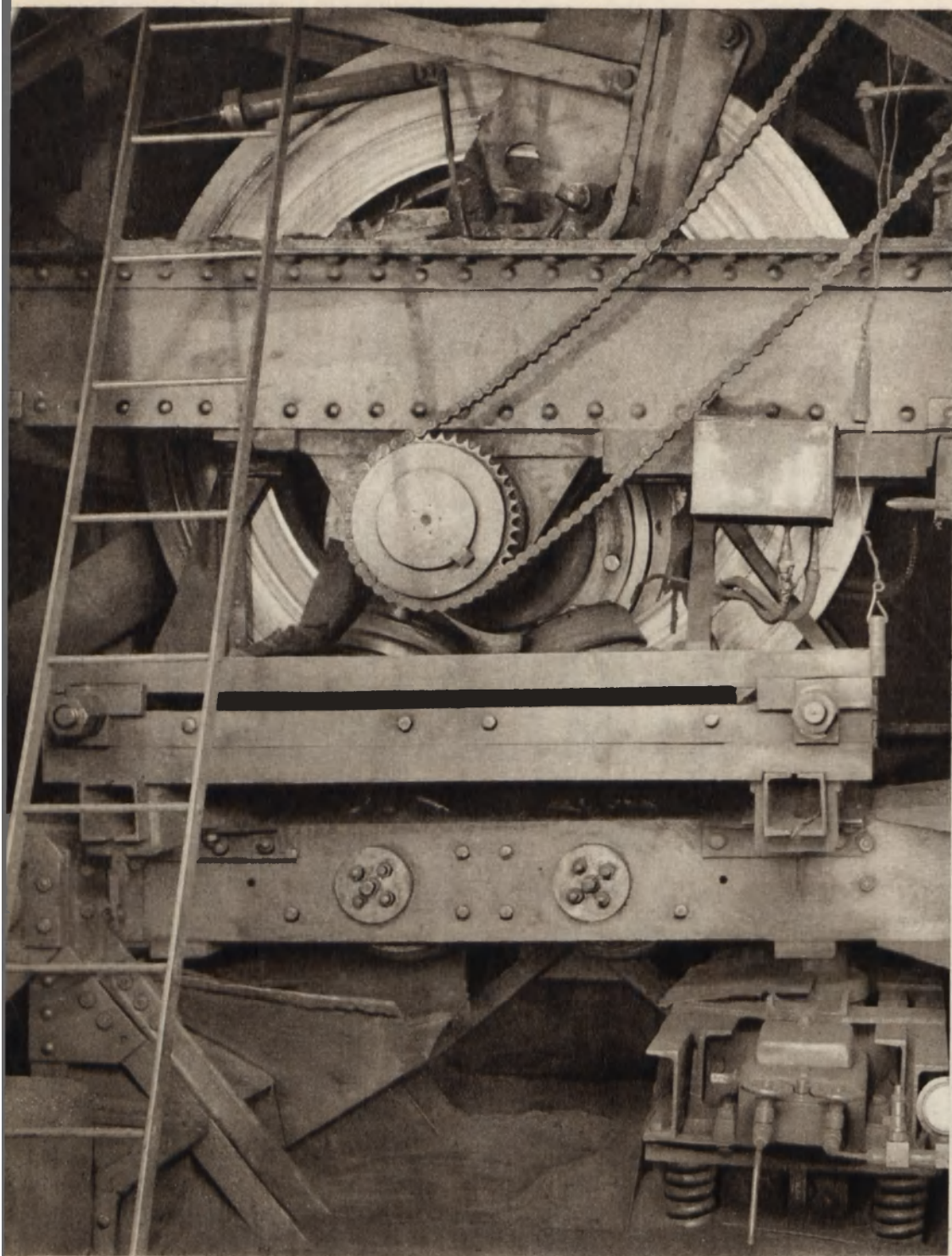
A szén előkészítéséhez nagyteljesítményű centrifugát is használnak.

Zur Aufbereitung der Kohle verwendet man auch eine Hochleistungs-Zentrifuge.

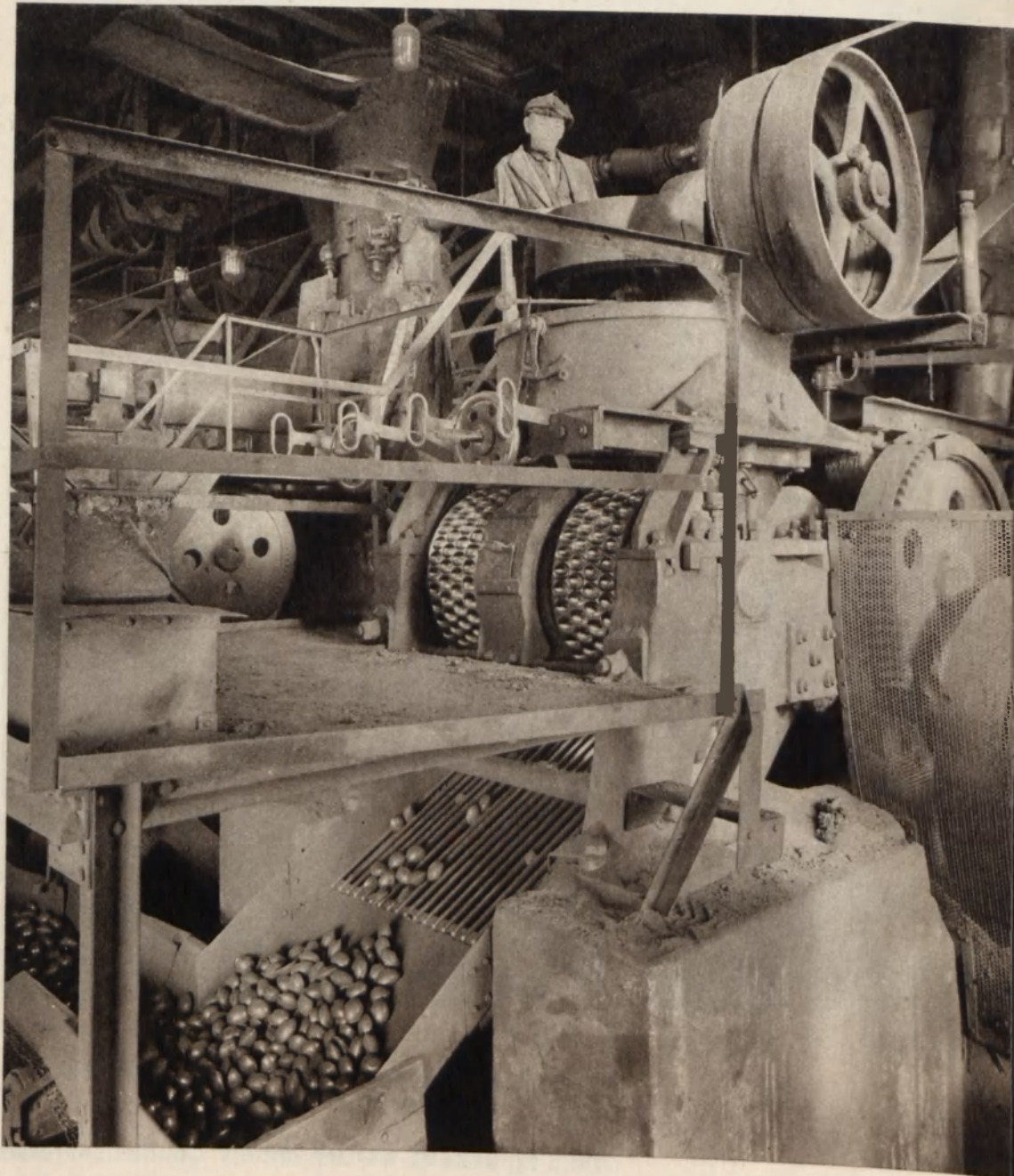
A meddőtől tökéletesen megtisztított és azután szemnagyság szerint osztályozott szén betontartányokba kerül, amelyekből megfelelő víztelenítés után szállítóberendezés útján a vasuti kocsikba és onnan a fogyasztókhoz jut.

Die von den Bergen vollkommen gereinigte Kohle gelangt nach Korngrößen-Sortierung in Betonbehälter, aus welchen dieselbe nach entsprechender Entwässerung durch Förderbänder in die Eisenbahnwaggons und auf diesem Wege zu den Konsumenten gelangt.

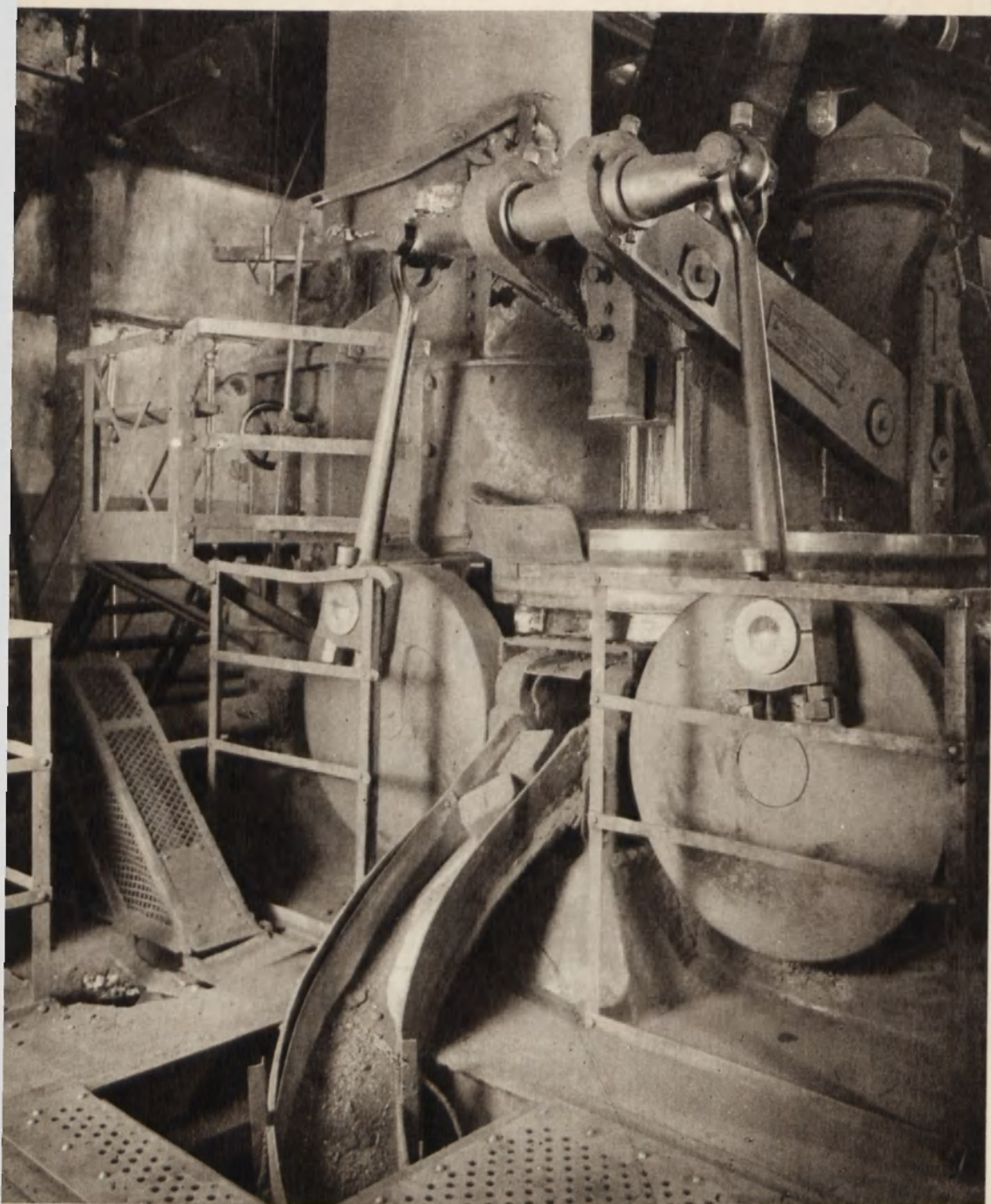
Az aprószén egy részéből sajtoltszén készül és pedig részint kötőanyag nélkül (Dunabrikett), részint szuroknak vagy lisztnek, mint kötőanyagnak hozzáadásával. A kötőanyag nélkül készült Dunabrikett előállítására az ú. n. Apfelbeck-sajtó szolgál.

Aus einem Teil der Kleinkohle wird Presskohle erzeugt usw. teils ohne Bindemittel (Donaubriketts), teils mit Pech bzw. Mehl als Bindemittel. Zur Erzeugung der ohne Bindemittel hergestellten Donaubriketts dient die Apfelbeck'sche Presse.

A szurokkal és liszttel kötött tojásalakú sajtolt szén előállítására hengeres sajtók szolgálnak,

Die mit Pech und Mehl hergestellten Eiformbriketts werden mittels Walzenpressen erzeugt,

s végül a szurokkal kötött 5 kg-os brikettek termelése Couffinhal-sajtón történik.

die 5 kg Briketts werden mittels Couffinhal-Pressen gepresst.

A szénélőkészítőműben nyert kitűnő minőségű, közvetlen felhasználásra alkalmas darabos szenet,

Die in der Kohlenaufbereitungsanlage gewonnene Kohle von vorzüglicher Qualität kommt als Stückkohle

aproszenet,

und als Kleinkohle zur Verwertung. Stückkohle,
Kleinkohle sowie die

a brikettgyárban termelt tojásszenet és
in der Brikettfabrik erzeugten Eiformbriketts,

Dunabrikettet,
Donaubriketts,

mely termék dobozokba csomagolva is forgalomba kerül, (egy doboz 10 kg Duna-brikettet tartalmaz) és végül a

welches Produkt auch in Schachteln verpackt, zu 10 kg in Verkehr gebracht wird und

kitünően raktározható 5 kg-os brikettet

5 kg Briketts, welche sehr zweckmässig
gestapelt werden können,

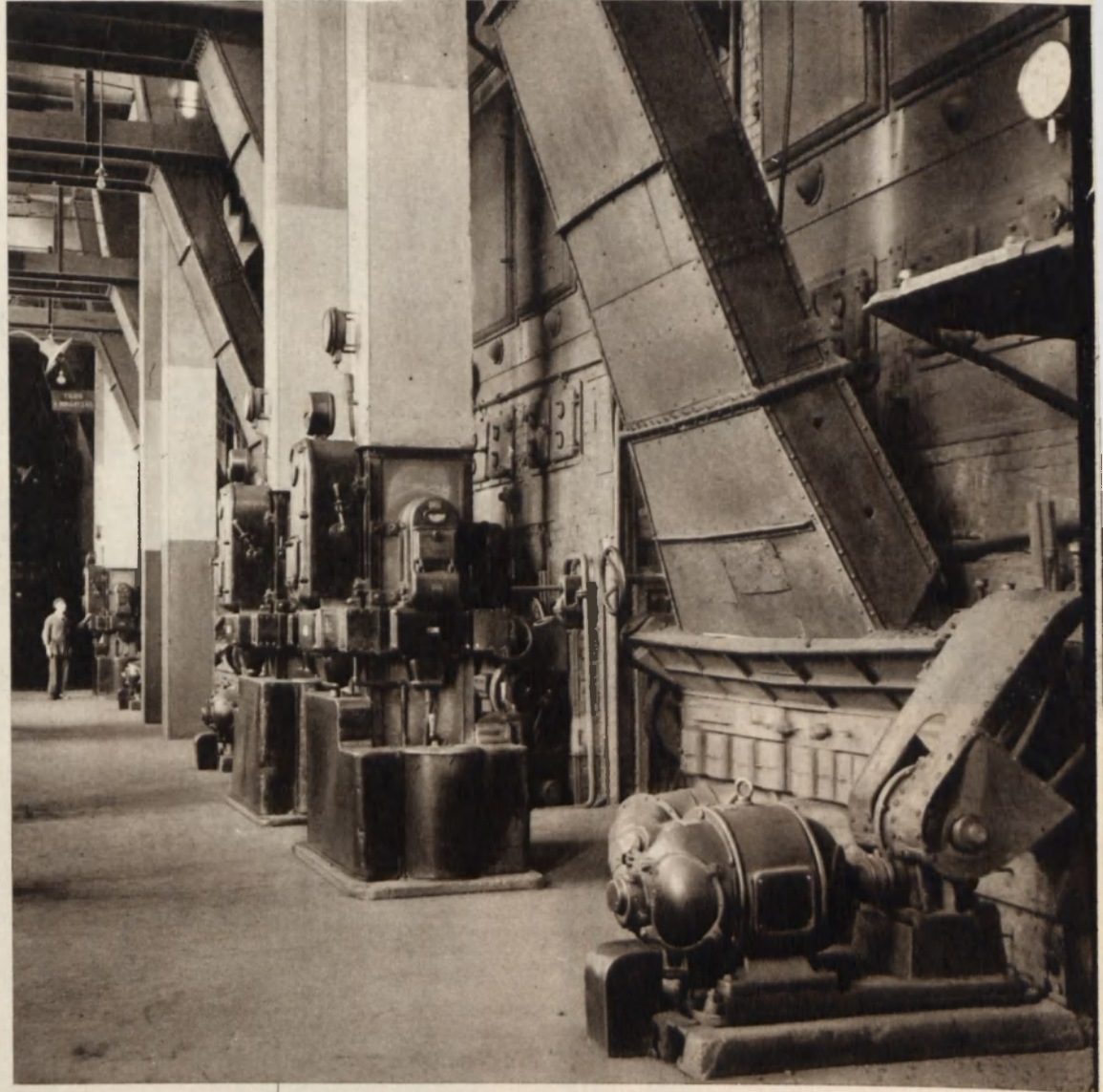
részben vasuton, nagy részben pedig Mohácson át vízi úton szállítjuk el rendeltetési helyére.

werden teils per Bahn, teils via Mohács am Wasserwege an den Bestimmungsort geliefert.

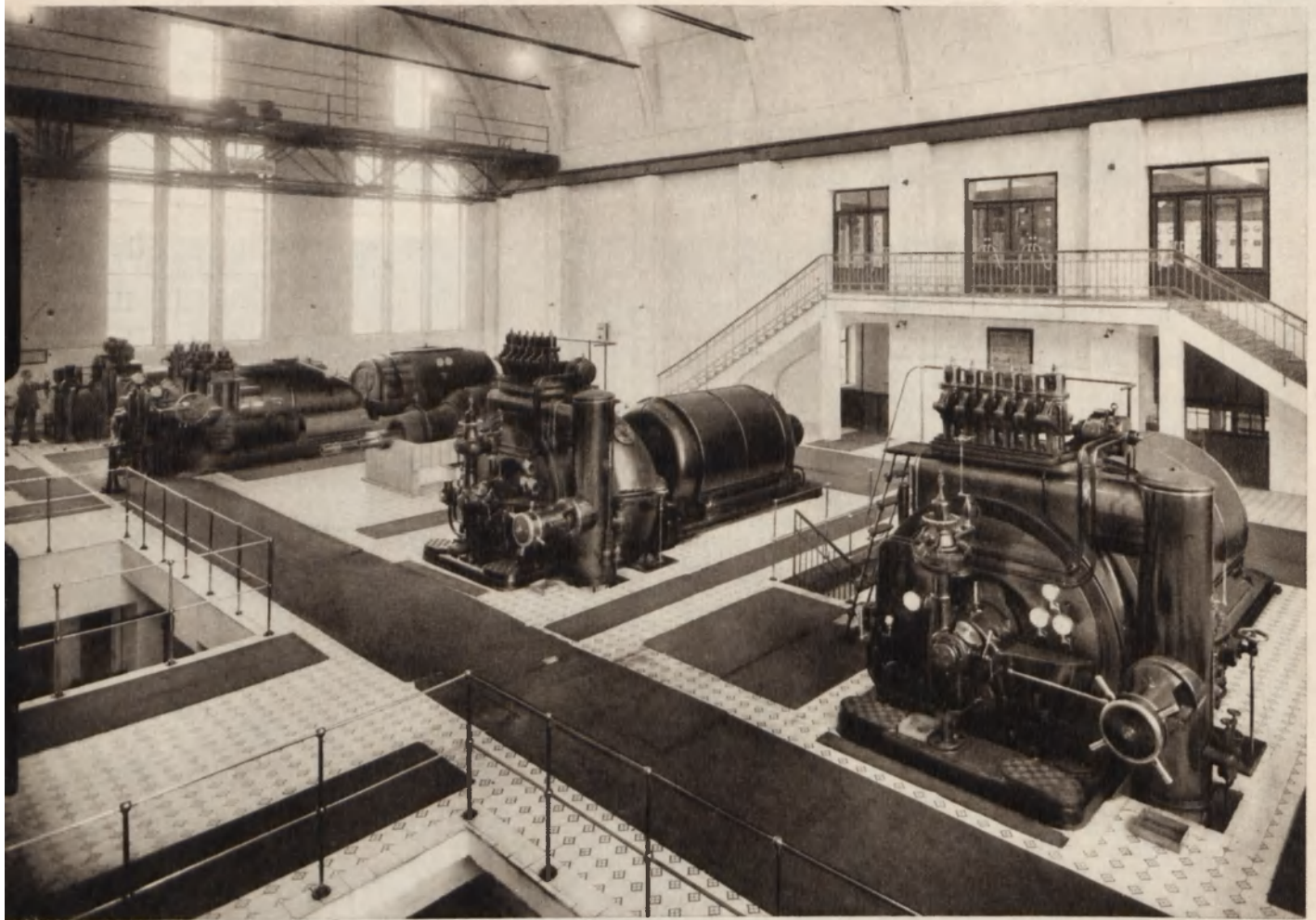
A bányaműveket, továbbá nagy területen idegen fogyasztókat, részint földkábelek, részint több mint 500 km hosszú nagyfeszültségű távvezeték útján a Pécsújhegyen épült áramfejlesztőmű látja el villamos árammal.

Die Gruben, ferner die fremden Abnehmer werden mit elektr. Strom teils durch Erdkabel, teils durch Hochspannungs-Freileitungen aus dem elektrischen Kraftwerk in Pécsújhegy beliefert.

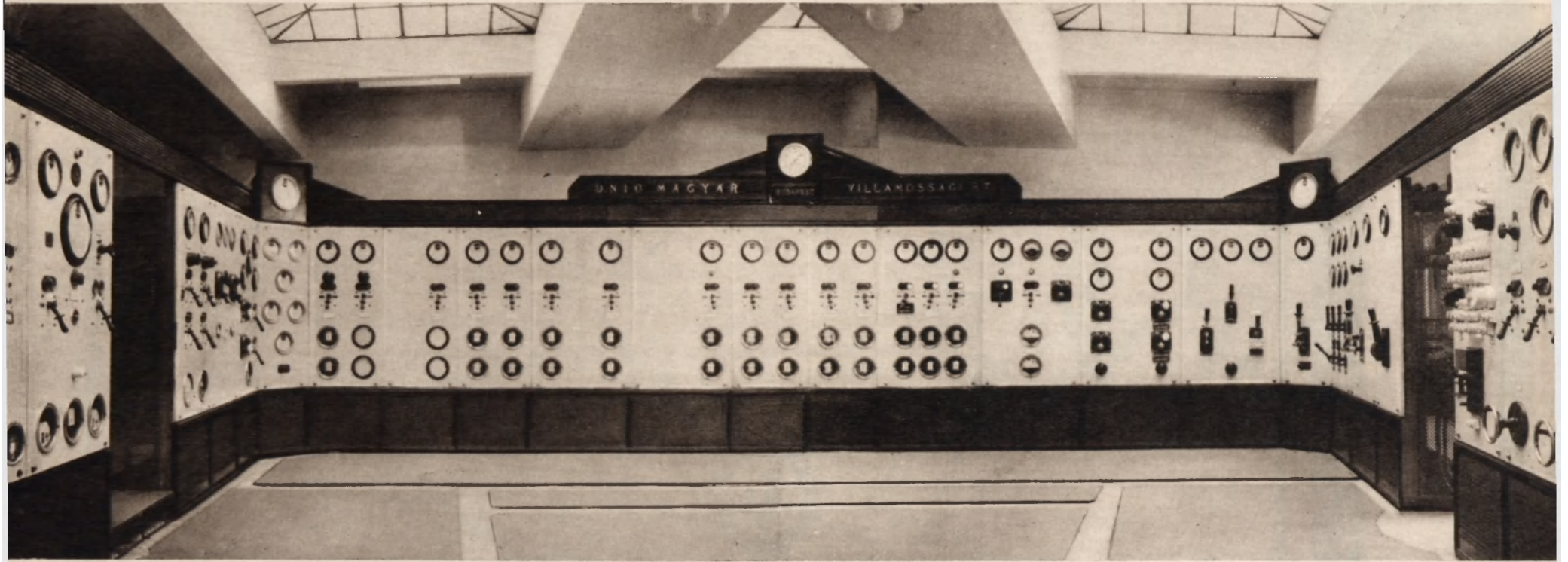
Az áramfejlesztőmű korszerűen van berendezve. A gőzt 13 kazánból álló kazántelep termeli

Das Kraftwerk ist zeitgemäss eingerichtet. Den Dampf liefert die aus 13 Kesseln bestehende Kesselanlage

az összesen 22.800 kW teljesítménnyel bíró gőzturbinák számára, melyek a villamos generátorokat hajtják meg.

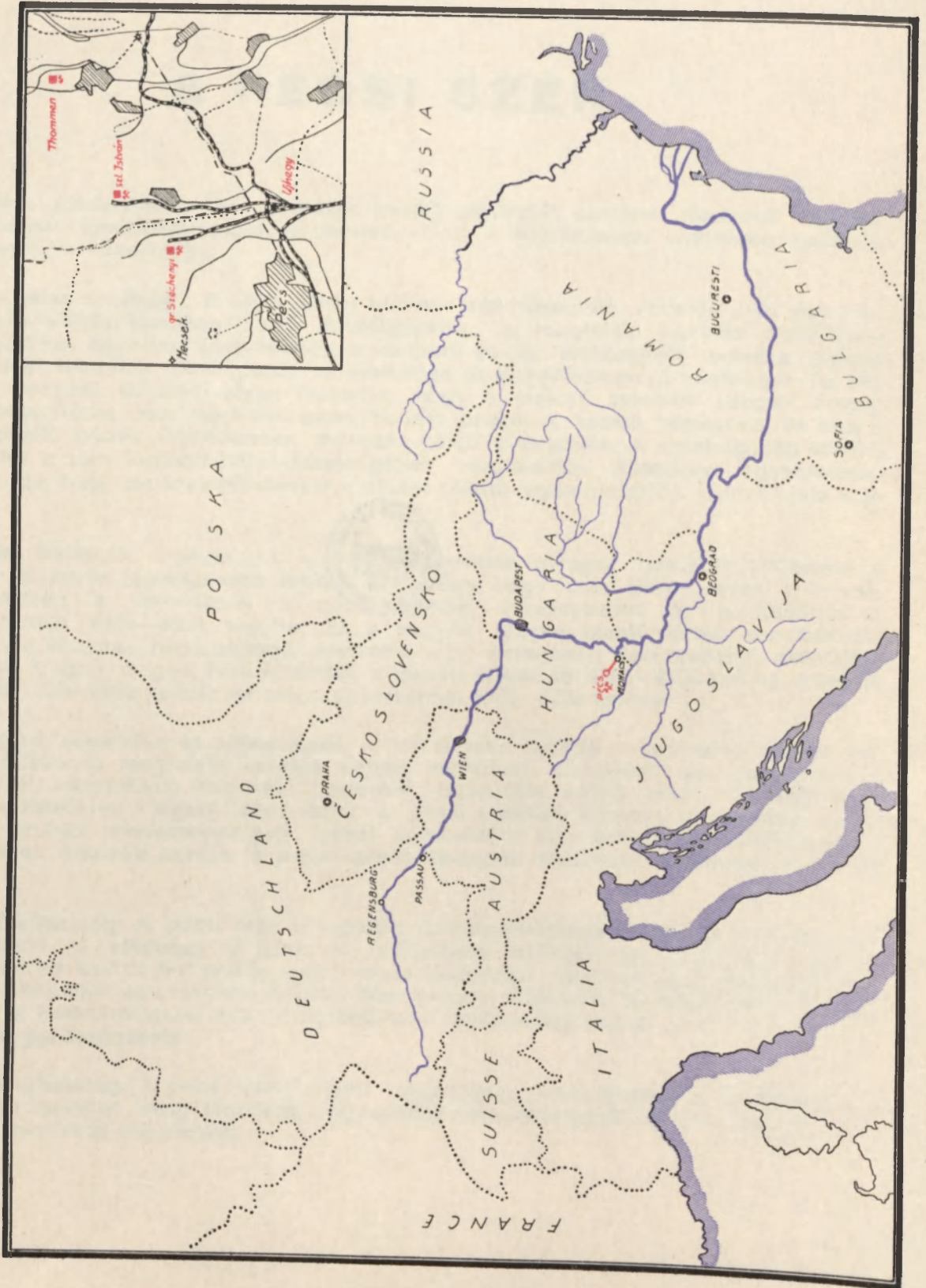
für die Dampfturbinen von 22.800 KW Gesamtleistung, welche die Generatoren antreiben.

A termelt áram elosztásának és a mindenkori áramtermelési viszonyoknak megfigyelésére a kapcsolóteremben elhelyezett műszerek szolgálnak.

Zur Beobachtung der Verteilung des elektrischen Stromes und der Stromerzeugung dienen die im Schaltraum untergebrachten Instrumente.

A PÉCSI SZÉN.

A pécsi medencében lévő liasz-szén hazánk egyedüli kőszene. Kedvező tulajdonságai, melyek használatát mind az iparban, mind a háztartásban különösen gazdaságossá teszik, a következők:

Egyenletes minőség. A több aknán termelt szén tökéletes keverés után egy központi szénelőkészítőműben kerül feldolgozásra. A megfelelő keverés biztosítja a szén állandóan egyforma összetételét, a korszerű és az előkészítési technika minden vívmányával felszerelt berendezés az állandóan és egyenletesen jó minőségét. Az előkészítési (mosási) folyamat olyan tökéletes, hogy a mosott szénben idegen anyag, agyag, pala, kőzet nem maradhat benn, hanem ezeket a meddő anyagokat az erre a célra szolgáló gépek önműködően, maradék nélkül eltávolítják. A szemnagyság szerinti osztályozás a szén legjobb használhatóságának megfelelően állandóan egyenletesen történik, úgy, hogy a bánya mindenkor a kívánt célnak legmegfelelőbb szenet tudja szállítani.

Magas fűtőérték. A pécsi szén víz- és hamumentes anyagra számított fűtőértéke a szénekre érvényes legmagasabb értéket éri el úgy, hogy csak kevés olyan szén van, amely ebben a tekintetben a pécsi szénnel versenyezhet. Ez a fűtőérték a pécsi szénnél 8200—8300 kalória. Ez a nagyon magas alapfűtőérték eredményezi azt, hogy a közepes hamutartalmú, alacsony hydr. víztartalmú kereskedelmi szénfajták fűtőértéke is igen magas. Ez a fűtőérték a mosott szénknél 6300—6700 kalória, a sajtolt szénknél 6200—7000 kalória és nyers aprószénél 5900—6200 kalória.

Kedvező viselkedés az eltüzelésnél: A pécsi szén tapadó tulajdonságának és magas fűtőértékének megfelelő kezelés mellett rendkívül előnyösen és gazdaságosan tüzelhető el. Síkrostélyon való kézi tüzelésnél tüztisztítás nélkül lehet hosszabb ideig tüzelni és tökéletes kiégést lehet elérni. A pécsi szénnek közepes gáztartalma lévén, könnyen gyullad, mindamellettt gyér füsttel égethető el. Ez a körülmény, valamint salakjának magas olvadási pontja, a pécsi szenet háztartási tüzelésre különösen alkalmassá teszi.

Gazdaságosság: A pécsi szén a legtöbb tüzelőberendezésen igen jó hatások mellett tüzelhető el. Minthogy az ilyen, jól eltüzelhető tüzelőanyag gazdaságosságát a benne vásárolt kalória ára szabja meg, magas fűtőértékű tüzelőanyagok gazdaságosabbak lehetnek, mint alacsonyabb árú, de alacsonyabb fűtőértékű tüzelőanyagok. A pécsi szén ára is, kalóriára átszámítva, a legtöbb más tüzelőanyag áránál alacsonyabb és így használata gazdaságosabb.

Raktározhatóság: A pécsi szén 3 méter magasságig felraktározva a szabadban is úgyszólván korlátlan ideig tárolható, öngyulladás nem következik be és a minőség sem romlik észrevehető mértékben.

DIE PÉCSER KOHLE.

Die im Pécsér Becken vorkommende Liaskohle ist die einzige Steinkohle unseres Landes. Die günstigen Eigenschaften, welche deren Verwendung sowohl in der Industrie, als auch im Haushalte besonders wirtschaftlich gestalten, sind folgende:

Gleichmässige Qualität. Die aus mehreren Schächten geförderte Kohle gelangt nach vollkommener Vermischung in eine Zentral-Aufbereitungsanlage zur Aufarbeitung. Die entsprechende Mischung sichert eine stets gleichmässige Zusammensetzung der Kohle, die zeitgemässe und mit allen Errungenschaften der Aufbereitungstechnik ausgerüstete Einrichtung gewährt eine ununterbrochen gleichartig gute Qualität. Das Aufbereitungs-(Wasch-) Verfahren ist so vollkommen, dass in der gewaschenen Kohle fremdes Material, Lehm, Schiefer oder Gestein nicht verbleiben kann, weil dieses taube Material mit den für diesen Zweck dienenden Maschinen automatisch restlos entfernt wird. Die Sortierung nach der Korngrösse geschieht der besten Verwendungsmöglichkeit der Kohle entsprechend stets gleichmässig, und zwar so, dass das Bergwerk jeweils die für den gewünschten Zweck bestentsprechendste Kohle zu liefern vermag.

Hoher Heizwert. Der auf wasser- und aschenfreies Material errechnete Heizwert der Pécsér Kohle erreicht den für Kohle geltenden höchsten Wert derart, dass es nur wenig Kohle gibt, welche in dieser Hinsicht die Pécsér Kohle übertreffen kann. Dieser Heizwert beträgt bei der Pécsér Kohle 8200—8300 Kalorien. Diesem hohen Grundheizwert ist es zuzuschreiben, dass auch der Heizwert der handelsüblichen Kohlensorten, welche einen mittelmässigen Aschengehalt und eine geringe hydr. Feuchtigkeit besitzen, sehr hoch ist. Dieser Heizwert beträgt bei den gewaschenen Kohlen 6300—6700 Kalorien, bei den gepressten Kohlen 6200—7000 Kalorien und bei der rohen Kleinkohle 5900—6200 Kalorien.

Günstiges Verhalten bei der Feuerung: Die Pécsér Kohle kann bei einer, der backenden Eigenschaft und dem hohen Heizwert entsprechenden Behandlung ausserordentlich vorteilhaft und wirtschaftlich verheizt werden. Bei der Handfeuerung auf Planrosten kann längere Zeit hindurch ohne Feuerreinigung geheizt werden und ist eine vollkommene Verbrennung erreichbar. Zuzufolge des mittelmässigen Gasgehaltes der Pécsér Kohle zündet dieselbe leicht und verbrennt dabei doch nur mit einem schwachen Rauch. Dieser Umstand, sowie der hohe Schmelzpunkt ihrer Schlacke macht die Pécsér Kohle für Hausbrandzwecke besonders geeignet.

Wirtschaftlichkeit: Die Pécsér Kohle kann in den meisten Feuerungseinrichtungen mit einem sehr guten Wirkungsgrade verheizt werden. Da die Wirtschaftlichkeit eines solchen, gut verbrennbaren Heizmaterials der darin gekaufte Kalorienwert bedingt, kann die Verwendung von Brennstoffen mit einem hohen Heizwert wirtschaftlicher sein, als jene solcher Brennmaterialien, welche sich zwar billiger stellen, aber nur einen geringen Heizwert aufweisen. Der Preis der Pécsér Kohle stellt sich auch — auf den Kalorienwert umgerechnet — niedriger, als jener für die meisten übrigen Heizmaterialien und ist daher die Verwendung der Pécsér Kohle wirtschaftlicher.

Lagerungsfähigkeit: Die Pécsér Kohle kann bis zu 3 Meter Höhe aufgeschichtet auch im Freien sozusagen auf unbegrenzte Zeit gelagert werden, eine Selbstentzündung tritt nicht ein und die Qualität vermindert sich dabei auch nicht in wahrnehmbarem Masse.

A PÉCSI SZÉN AZ IPARBAN ÉS MEZŐGAZDASÁGBAN.

A pécsi szén majdnem valamennyi iparág céljaira és a mezőgazdaságban is a legelőnyösebben használható.

Mozdonyok fűtésére kitűnően beválik, sőt ezen a téren nem is nélkülözhető. A külföldi szenet tökéletesen pótolja. A Magyar Királyi Államvasutak a pécsi szén felhasználása által a MÁV részére való külföldi szénbehozatalt teljesen szükségtelenné tette. Nemcsak a nagyvasutak, hanem a kisebb iparvasutak mozdonyainak fűtésére is teljesen megfelel.

Gőzekék és lokomobilok fűtése pécsi szénrel a leggazdaságosabb. A külföldi szénbehozatalt itt is teljesen feleslegessé teszi. A Műegyetem mezőgazdasági géptani intézetének megállapítása szerint a pécsi tojásszénrel gőzekénél kedvezőbb eredmény volt elérhető, mint a porosz szénrel.

Mindennemű kazántüzeléshez alkalmas. Kézi tüzelésű síkrostélyoknál tűztisztításra szükség nincsen. A salak teljesen kiégethető. Malmok, szeszgyárak, textilgyárak, élelmiszerfeldolgozó üzemek stb. a pécsi szenet mindenütt kiváló eredménnyel használják.

Hajókazánok fűtésére rendkívül gazdaságosan használható. Az Első Dunagőzhajózási Társaság saját gőzhajóit kizárólag pécsi szénrel tartja üzemben, a legjobb eredménnyel. A Magyar Folyam és Tengerhajózási Társaság is jórészt pécsi szénrel tüzel.

Kerámiai célokra, porcellán, chamotte és mindennemű kerámiai termék égetéséhez, épügetéglagyártás céljaira a pécsi szén kiválóan alkalmas.

Kovácsolási célokra a pécsi szén hazánkban az egyedüli használható szén. A pécsi szén már alaptulajdonságainál fogva is kitűnő kovácsszén, megfelelő előkészítés és osztályozás útján erre a célra különösen alkalmas szenet szállít a bánya.

Gázgyártási célokra a pécsi szén igen alkalmas, minthogy megfelelő gázhozam mellett kitűnő kokszt szolgáltat, mely körülmény a gázgyárak gazdaságosságára igen kedvező.

DIE PÉCSER KOHLE IN DER INDUSTRIE UND LANDWIRTSCHAFT.

Die Pécsér Kohle ist nahezu in sämtlichen Industriezweigen und auch in der Landwirtschaft am vorteilhaftesten verwendbar.

Sie ist zur Heizung von Lokomotiven vorzüglich geeignet, auf diesem Gebiete ist sie sogar unentbehrlich. Die ausländische Kohle ersetzt sie vollständig. Die Kgl. Ung. Staats-eisenbahnen haben durch die Verwendung von Pécsér Kohle die Einfuhr von ausländischer Kohle für sich vollkommen überflüssig gemacht. Nicht nur für Grossbahnen, sondern auch zur Heizung von Lokomotiven kleinerer Industriebahnen ist sie vollkommen entsprechend.

Die Heizung von Dampfpflügen und Lokomobilen ist mit Pécsér Kohle am wirtschaftlichsten. Auch hier macht sie die ausländische Kohleneinfuhr vollkommen überflüssig. Laut Feststellung des technischen Institutes für landwirtschaftliche Maschinenlehre war bei der mit Pécsér Kohle vorgenommenen Heizung von Dampfpflügen ein günstigeres Resultat erreichbar, als mit preussischer Kohle.

Sie ist für jedwede Kesselfeuerung geeignet. Bei Planrosten mit Handfeuerung ist eine Feuerreinigung nicht notwendig. Die Schlacke ist vollständig ausbrennbar. Mühlen, Brennereien, Textilfabriken, Lebensmittel-Aufbereitungsbetriebe usw. verwenden die Pécsér Kohle überall mit vorzüglichem Erfolge.

Zur Heizung von Schiffskesseln ist sie ausserordentlich wirtschaftlich verwendbar. Die Erste Donau-Dampfschiffahrts-Gesellschaft hält ihre Dampfschiffe ausschliesslich mit Pécsér Kohle im Betrieb und zwar zur besten Zufriedenstellung. Auch die Königl. Ung. Fluss- und Seeschiffahrts-Gesellschaft (MFTR) heizt ihre Schiffe zum grossen Teile mit Pécsér Kohle.

Für keramische Zwecke, zur Brennung von Porzellan, Chamotte und sonstigen Tonprodukten, sowie für Ziegelfabrikationszwecke ist die Pécsér Kohle vorzüglich geeignet.

Für Schmiedezwecke ist die Pécsér Kohle im Inlande die einzig verwendbare Kohle. Die Pécsér Kohle ist auch schon zufolge ihrer Grundeigenschaften eine vorzügliche Schmiedekohle, nach entsprechender Zubereitung und Sortierung liefert die Grube für diesen Zweck eine ganz besonders entsprechende Kohle.

Für die Gasfabrikation ist die Pécsér Kohle sehr gut geeignet, weil sie bei entsprechendem Gasertrag auch einen vorzüglichen Koks liefert, was die Wirtschaftlichkeit der Gasfabriken sehr günstig beeinflusst.

A PÉCSI SZÉN MINT HÁZITÜZELÉSI SZÉN.

A pécsi szén magas fűtőértéke, közepes gáztartalma és hamujának magas olvadási pontja következtében házitüzelésre kiválóan alkalmas. A pécsi kocka- vagy diószén mindennemű kályhában és takaréktűzhelyben jól elégethető, épúgy a pécsi szénből készült sajtolt szenek is. A viszonylag közepes gáztartalom elegendő nagy ahhoz, hogy a szén könnyen gyulladjon, másrészt elég alacsony ahhoz, hogy a szén füstmentesen elégethető legyen. Ilyen füstmentes tüzelés a szénnek felülről lefelé való elégetése, amihez a pécsi szén különösen alkalmas. Az ilyen tüzelés tökéletesen szabályozható, füstmentes, a legkevesebb munkával jár és a leggazdaságosabb. Pécsi szén használata mellett ilyen tüzeléssel 20—50% megtakarítás érhető el.

Központi tüzelésekhez a pécsi szén szintén igen gazdaságosan használható, legyen a berendezés akár síkrostéllyal ellátott kovácsvaskazán, avagy öntöttvas tagos kazán, vagy pedig automatikus tüzelés. Központi fűtésekhez különösen alkalmas szénfajták a pécsi kocka-diószén, a pécsi sajtolt szenek és a pécsi mosott daraszén.

DIE PÉCSER KOHLE ALS HAUSBRAND-KOHLE.

Die Pécsér Kohle ist zufolge ihres hohen Heizwertes, mittelmässigen Gasgehaltes und hohen Schmelzpunktes ihrer Asche für den Hausbrand vorzüglich geeignet. Die Pécsér Würfel- oder Nusskohle ist in verschiedenartigsten Öfen und Sparherden gut verbrennbar, ebenso auch die aus Pécsér Kohle erzeugten Presskohlen. Der im Verhältnis mittelmässige Gasgehalt ist ausreichend dazu, dass die Kohle leicht zündet, andererseits niedrig genug dazu, dass die Kohle rauchfrei verbrennbar sei. Ein solches rauchfreies Heizen ergibt sich bei der Verbrennung der Kohle von oben herab, wofür die Pécsér Kohle besonders geeignet ist. Eine solche Feuerung ist vollkommen regulierbar, rauchfrei, erfordert nur die geringste Arbeit und ist am wirtschaftlichsten. Bei der Verwendung von Pécsér Kohle kann bei dieser Feuerungsart eine 20—50%-ige Ersparnis erreicht werden.

Bei Zentralheizungen ist die Pécsér Kohle ebenfalls sehr wirtschaftlich verwendbar, gleichgültig, ob die Einrichtung ein mit Planrosten versehener Schmiedekessel, gusseiserner Gliederkessel, oder aber eine automatische Feuerung sei. Für Zentralheizungen sind besonders geeignete Kohlensorten: die Pécsér Würfel-Nusskohle, die Pécsér Presskohlen und die Pécsér gewaschene Gruskohle.

DIE HANDELSQUALITÄTEN
DER PECSER KOHLE

A PÉCSI SZÉN KERESKEDELMI MINŐSÉGEI

1. Szemnagyság szerinti osztályozás.

A) Mosott szén:

a) Durva szén:

Kockaszén	40—80 mm.
Diószén	18—40 "
Kovácsszén	10—18 "
Borsó- vagy apró kovácsszén	6—10 "

b) Daraszén	0—6 "
-----------------------	-------

B) Mosatlan szén:

Aprószén	0—6 "
--------------------	-------

C) Sajtolt szén:

Tojásszén, darabsulya	90 gr.
Dióbrikett, darabsulya	50 "
Dunabrikett, darabsulya	200 "
Kockabrikett, darabsulya	5 kg

DIE HANDELSQUALITÄTEN DER PÉCSER KOHLE

1. Sortierung nach der Korngrösse:

A) Gewaschene Kohlen:

a) Grobe Kohlen:

Würfelpkohle	40—80 mm.
Nusskohle	18—40 "
Schmiedekohle	10—18 "
Erbsen- oder kleine Schmiedekohle	6—10 "

b) Grieskohle

	0—6 "
--	-------

B) Ungewaschene Kohle:

Kleinkohle	0—6 mm.
----------------------	---------

C) Gepresste Kohle:

Eierkohle	90 g.	Stückgewicht
Nussbrikett	50 "	"
Donaubrikett	200 "	"
Würfelpbrikett	5 kg.	"

2. Átlagos szénanalízisek.

A) Mosott szén:

a) Durva szén:

Szén (C)	65—68%
Hydrogén (H)	4.10—4.15 „
Oxygén+nitrogén (O+N)	4.00—4.16 „
Kén (S)	2.50—3.40 „
Hamu	17—22 „
Viztartalom	2—3 „
Illó alkatrészek	20—21 „
Fűtőérték	6300—6600 kalória

Az apróbb szemmagyságu szénfajták hamutartalma kisebb, kéntartalma és illó alkatrésztartalma valamivel nagyobb, mint a nagyobb szemmagyságu fajtáké.

b) Daraszén:

Szén (C)	68.5 %
Hydrogén (H)	4.3 „
Oxygén+nitrogén (O+N)	4.1 „
Kén (S)	2.6 „
Hamu	16.6 „
Viztartalom	3.9 „
Illó alkatrészek	20.3 „
Fűtőérték	6690 kalória.

B) Mosatlan szén:

Aprószén:

Szén (C)	63.45%
Hydrogén (H)	3.42 „
Oxygén+nitrogén (O+N)	3.51 „
Kén (S)	3.37 „
Hamu	25.23 „
Viztartalom	0.92 „
Illó alkatrészek	17.12 „
Fűtőérték	6050 kalória

2. Durchschnittliche Kohlenanalysen:

A) Gewaschene Kohlen:

a) Grobe Kohlen:

Kohle (C)	65—68 %
Hydrogen (H)	4.10—4.15 "
Oxygen+Nitrogen (O+N)	4.00—4.16 "
Schwefel (S)	2.50—3.40 "
Asche	17—22 "
Wassergehalt	2—3 "
Flüchtige Bestandteile	20—21 "
Heizwert	6300—6600 Kalorien

Der Aschengehalt der feinkörnigen Kohlenarten ist kleiner, der Gehalt an Schwefel und flüchtigen Bestandteilen etwas grösser, als bei den grobkörnigen Sorten.

b) Grieskohle:

Kohle (C)	68,5 %
Hydrogen (H)	4.3 "
Oxygen+Nitrogen (O+N)	4.1 "
Schwefel (S)	2.6 "
Asche	16.6 "
Wassergehalt	3.9 "
Flüchtige Bestandteile	20.3 "
Heizwert	6690 Kalorien,

B) Ungewaschene Kohle:

Kleinkohle:

Kohle (C)	63.45 %
Hydrogen (H)	3.42 "
Oxygen+Nitrogen (O+N)	3.51 "
Schwefel (S)	3.37 "
Asche	25.23 "
Wassergehalt	0.92 "
Flüchtige Bestandteile	17.12 "
Heizwert	6050 Kalorien

C) Sajtolt szenek:

a) Tojásszén és 5 kg-os brikett:

Szén (C)	70.6%
Hydrogén (H)	5,0 "
Oxygén+nitrogén (O+N)	5.4 "
Kén (S)	2,5 "
Hamu	15,1 "
Viztartalom	1,4 "
Illó alkatrészek	22,5 "
Fűtőérték	6980 kalória

b) Dióbrikett és Dunabrikett:

Szén (C)	66.8 %
Hydrogén (H)	3,8 "
Oxygén+nitrogén (O+N)	5.4 "
Kén (S)	2,6 "
Hamu	20.0 "
Viztartalom	1,4 "
Illó alkatrészek	20,0 "
Fűtőérték	6200-6400 kalória,

C) Gepresste Kohlen:

a) Eierkohle und 5 kg-Brikett:

Kohle (C)	70.6%
Hydrogen (H)	5.0 "
Oxygen+Nitrogen (O+N)	5.4 "
Schwefel (S)	2.5 "
Asche	15.1 "
Wassergehalt	1.4 "
Flüchtige Bestandteile	22.5 "
Heizwert	6980 Kalorien

b) Nuss und Donaubrikett:

Kohle (C)	66.8%
Hydrogen (H)	3.8 "
Oxygen+Nitrogen (O+N)	5.4 "
Schwefel (S)	2.6 "
Asche	20.0 "
Wassergehalt	1.4 "
Flüchtige Bestandteile	20.0 "
Heizwert	6200—6400 Kalorien

A PÉCSI SZÉN SZÁLLÍTÁSA.

A pécsi szén szállítható vasuton, avagy Mohácson át hajón, tehát mindenkor a legolcsóbb és leggazdaságosabb szállítási mód áll rendelkezésre.

A pécsi bányák teljesítőképessége oly nagy, hogy bármely fajtából bármely mennyiséget mindenkor egyenletes minőségben tud szállítani.

LIEFERUNG DER PÉCSER KOHLE.

Die Pécsrer Kohle ist lieferbar per Bahn, oder über Mohács auf dem Wasserwege, es steht also jederzeit die billigste und wirtschaftlichste Lieferungsmöglichkeit zu Verfügung.

Die Leistungsfähigkeit der Pécsrer Gruben ist so gross, dass sie von jeder Kohlensorte jedes beliebige Quantum jederzeit in gleichmässiger Qualität zu liefern vermag.

TANÁCSADÁS TÜZELŐTECHNIKAI KÉRDÉSEKBEN.

A pécsi bányák szakképzett tüzelőtechnikus mérnökei kívánságra szívesen szolgálnak felvilágosítással a pécsi szén használatával összefüggő tüzeléstechnikai kérdésekben. Összehasonlító tüzelési kísérletekhez rendelkezésre állnak és általában a fogyasztóknak segítségére vannak abban, hogy a pécsi szén használata által üzemeik gazdaságosságát növeljék.

RATSCHLÄGE IN HEIZTECHNISCHEN FRAGEN.

Die heiztechnisch fachkundigen Ingenieure der Pécs-er Bergwerke dienen auf Wunsch bereitwilligst mit Aufklärungen über die mit der Verwendung von Pécs-er Kohle im Zusammenhang stehenden heiztechnischen Fragen. Sie stehen für Vergleichs-Heizversuche zur Verfügung, gehen den Konsumenten weitgehendst an die Hand, um mit der Verwendung von Pécs-er Kohle eine erhöhte Wirtschaftlichkeit ihrer Betriebe zu erzielen.

A PÉCSI SZÉN ELADÁSI SZERVEZETE.

A pécsi bányatermékek eladását úgy a belföld, mint a külföld részére az Első Dunagőzhajózási Társaság szénértékesítő irodája, Budapest, V., Rudolf-rakpart 3. sz. esz-közli, részben közvetlenül, részben pedig a tekintetbe jövő körzeti viszontelárusítói útján.

Ezek között első helyen említendő a Pécsi Kőszén-, Koks- és Fakereskedelmi R. T., Budapest, V., Tükör-utca 2., amely cég egyébként a Pécsi Kokszművek R. T. pécsi szénből gyártott kokszermékeinek eladásával is foglalkozik.

VERKAUFSORGANISATION DER PÉCSER KOHLE.

Den Verkauf der Pécsrer Kohlenprodukte für das In- und Ausland besorgt das Kohlenverkaufsbüro der Ersten Donau-Dampfschiffahrts-Gesellschaft, Budapest, V., Rudolf-rakpart 3., teils unmittelbar, teils durch ihre in Betracht kommenden Kreis-Wiederverkäufer.

Unter diesen ist an erster Stelle die Pécsrer Steinkohlen-, Koks- und Holzhandels A. G. (Pécsi Kőszén-, Koks- és Fakereskedelmi R. T.) Budapest, V., Tükör-utca 2. zu erwähnen, welche sich auch mit dem Verkauf der aus Pécsrer Kohle erzeugten Koksprodukten befasst.

A Pécsi Kőszén-, Koks- és Fakereskedelmi R. T. modern bemutatóterme Budapest, Andrásy-ut 28. sz. alatt, ahol a pécsi üzemi és háztartási szeneből, valamint brikettekből állandó kiállítása van.

Der moderne Vorführungssaal der Pécsi Kőszén-, Koks- és Fakereskedelmi R. T., wo die Pécs-er Industrie- und Hausbrandkohle, sowie Brikett ständig ausgestellt sind.

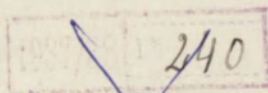

A bemutatóteremben a legkülönfélébb rendszerű cserép- és vaskályhákban, valamint takaréktüzhelyekben mutatja be a pécsi szén és brikettek gazdaságos eltüzelését.

In dem Vorführungssaal wird in den verschiedenartigsten Kachel- und eisernen Öfen, sowie Sparherden, die wirtschaftliche Feuerung mit Pécs'er Kohlen und Briketts vorgeführt.

100038

Felelős kiadó: Szontágh Ferenc okl. gépészmérnök, DGT gépészeti főfelügyelő
Globus, Budapest

